

Pregledni znanstveni članek (1.02)
Bogoslovni vestnik 74 (2014) 4, 681—688
 UDK: 342.731
 Besedilo prejeto: 10/2014; sprejeto: 11/2014

Andrej Naglič

Svoboda izražanja vere

Povzetek: Ustavnih vrednot, načel in pravic se je treba dobro zavedati, jih osvetljevati drugim ter od državnih in drugih oblastnih organov zahtevati njihovo dosledno uresničevanje v praksi. Ustavno sodišče Republike Slovenije (USRS) je zadnji varuh ustavnosti, zakonitosti in človekovih pravic ter temeljnih svoboščin v Sloveniji. V okviru svoje sodne prakse je USRS razsojalo tudi o svobodi veroizpovedi. Znotraj te človekove pravice oziroma temeljne svoboščine je z vidika državljanek in državljanov oziroma vseh fizičnih in pravnih oseb še posebno pomembno vprašanje izražanja vere. To vprašanje namreč zadeva praktične vidike svobode veroizpovedi, predvsem pravic posameznika in civilne družbe in dolžnosti države. V tem prispevku so zato strnjena in sistematično prikazana aktualna in konkretna stališča USRS o izpovedovanju oziroma izražanju vere. Nanje se morejo pri zavedanju in uveljavljanju svojih pravic sklicevati posamezniki in civilna družba, državni in lokalni samoupravni ter preostali oblastni organi pa se jim morajo podrediti pri svojem delovanju.

Ključne besede: svoboda veroizpovedi, izpovedovanje (izražanje) vere, verski simboli (obeležja), pravica staršev do verske in moralne vzgoje svojih otrok, vera in šola, verski pokop, duhovna oskrba, ločitev države in verskih skupnosti, enakopravnost verskih skupnosti, svoboda delovanja verskih skupnosti, sofinanciranje verske dejavnosti, zaposlovanje verskih uslužbencev, gradnja in uporaba verskih objektov

Abstract: **Freedom of Expression of Religion**

It is necessary to be conscious of the constitutional values, principles and rights, to illuminate them for others, and to demand of the state and other authorities that these rights are consistently enforced in practice. The Constitutional Court of the Republic of Slovenia is the ultimate guardian of constitutionality, legality, and fundamental human rights and freedoms in Slovenia. In its judicial practice, the Constitutional Court has also ruled on the freedom of religion. From the viewpoint of citizens as well as of all natural and legal persons, an issue of special importance is the expression of religion. Namely, this issue concerns the practical aspects of the freedom of religion, primarily the rights of the individual and of the civil society, and the duties of the state. Therefore, this article sums up and systematically shows the topical and concrete standpoints of the Constitutional Court on the expression or profession of religion. Individuals and the civil society can invoke them in realizing and enforcing their

rights, whereas all authorities, the state as well as the local ones, must submit to them.

Keywords: freedom of religion, expression of religion, religious symbols, right of parents to religious and moral education of their children, religion and school, religious burial, spiritual care, separation of state and church, equal status of religious communities, freedom of activity of religious communities, co-financing of religious activity, employment of religious employees, construction and use of religious buildings

1. Uvod

Svoboda veroizpovedi državljanom in vsem prebivalcem na območju države zagotavlja, da v zasebnem in v javnem življenju lahko svobodno izpovedujejo svojo vero oziroma se glede nje niso nikomur dolžni kakorkoli opredeliti (URS, 41/1,2). Vero, ki ji pripadajo, lahko izpovedujejo sami ali skupaj z drugimi. Za izpovedovanje vere z drugimi smejo ustanavljati Cerkve ali druge verske skupnosti. Te skupnosti so svobodne v svojem delovanju, enakopravne med seboj in ločene od države. (7/1,2) Možnost svobodnega izpovedovanja ali neopredeljevanja vere pa se ne razteza le na odločanje posameznika o svojem življenju. Starši oziroma nosilci starševskih pravic imajo pravico, da odločajo o verski in moralni vzgoji svojih otrok. To usmerjanje drugega mora biti v skladu s starostjo in z zrelostjo in s spoštovanjem otrokove svobode vesti otroka. (41/3)

Svoboda veroizpovedi obsega opredelitve, prepričanja, nazore, teorije in miselne sisteme, ki razlagajo človeka in njegovo bistvo ter svet, v katerem prebiva. Poleg tega se morajo te opredelitve spuščati tudi na področje morale in etike. Za tovrstne opredelitve ni nujno, da izhajajo z neke višje oziroma metafizične ravni. Nujno pa morajo izkazovati konsistentnost, tehtnost, resnost, kohezivnost in pomembnost v svojih notranjih in zunanjih lastnostih. Sem se praviloma umeščajo teistične, ateistične, neteistične, svetovnonazorske, filozofske, ideološke in miselne opredelitve. Svoboda veroizpovedi ne obsega političnih, znanstvenih, estetskih, zgodovinskih in drugih podobnih opredelitev, ki ne izpolnjujejo navedenih pogojev. (U-I-92/07-23, 75)

2. Izpovedovanje vere

Izpovedovanje oziroma izražanje vere, ki je pravno varovano, lahko poteka v ustni ali pisni obliki, zasebno ali javno, prek posameznikovih dejanj ali skupaj z drugimi, v obliki molitve in širjenja verskih resnic (pouka), z izpolnjevanjem verskih pravic (npr. bogoslužja, obredov, ritualov, procesij, uporabe verskih oblačil, simbolov) in z vsemi drugimi navzven zaznavnimi verskimi ravnanji. Ta ravnanja morajo biti pomembno povezana s posameznikovo versko opredelitvijo in s samim bistvom verske opredelitve. (U-I-92/07-23, 84; U-I-111/04, 27; U-I-92/01, 17; U-I-68/98, 13)

Ne samo da je vera sestavni del zasebnega življenja posameznika, USRS opozarja, da je prav tako sestavni del javnega življenja oziroma družbe. Dejavnost svobodne demokratične družbe prek državljanov, ki so kot verniki zavezani svoji religiji, vključuje tudi verski vidik. (U-I-92/07-23, 83) Pri tem se je po mnenju ustavnega sodišča treba zavedati, da izpovedovanje vere ni nujno osredotočeno le na versko češčenje (bogoslužje) in na opravljanje verskih obredov, temveč je lahko povezano tudi s socialnim, z izobraževalnim in s kulturnim delovanjem (U-I-111/04, 28).

3. Stališča USRS o izražanju vere

Zaznavanje verskih simbolov oziroma obeležij (kakor so npr. pogled na cerkev ali mošejo, na versko procesijo, na vernika v verskih oblačilih, petje muezina ali zvok cerkvenih zvonov) ne more pomeniti prisilne konfrontacije z vero, pred katero mora država obvarovati posameznika (U-I-92/07-23, 167). Zgolj sama navzočnost verskih simbolov oziroma obeležij ali verske dejavnosti v javnem življenju torej ne more pomeniti kršenja načela ločenosti države od verskih skupnosti oziroma vrednostne nevtralnosti države.

Starostna meja štirinajst let, do katere naj bi starši imeli vpliv na otrokovo opredelitev glede veroizpovedi, ni postavljena previsoko. Ta določba ne pomeni, da ne smejo starši, posvojitelji ali skrbniki prepustiti odločitve o teh vprašanih otrokom samim. (U-I-92/01, 14) Prav tako ta določba ne trdi, da starostne meje odločanja staršev o verskih in moralnih vprašanih svojih otrok zakonodajalec ne bi mogel postaviti nad otrokovih štirinajst let.

V šoli se država ne sme opredeljevati za nobeno vero ali proti njej. Pri pouku se mora izogniti vsaki indoktrinaciji in paziti, da vse informacije posreduje objektivno, kritično in pluralno. (U-I-68/98, 13) To velja za šole, katerih ustanoviteljica je država, lokalna samoupravna enota ali druga javnopravna oseba (t. i. državna šola), in za akreditirane programe z javno veljavnostjo (t. i. javna šola).

Verski pokop se opravi ne samo po krajevnih navadah, temveč tudi v skladu z versko ureditvijo. Državni oziroma občinski predpisi morajo dopustiti posameznikom in verskim organizacijam, da pokope pokojnih opravljajo v skladu s svojimi verskimi pravili in običaji. To je namreč dejanje, ki se dotika najgloblje človekove duhovnosti. Verski pokop je izključno verska zadeva vsakega posameznika, zato morajo imeti Cerkve in druge verske skupnosti za svoje pripadnike popolno avtonomijo pri določanju pravil verskega pokopa. S predpisovanjem podrobnih pravil tovrstnega obreda posega država, lokalna samoupravna enota ali druga javnopravna oseba v področje avtonomije Cerkva in drugih verskih skupnosti. Kot dejanje, ki izraža versko pripadnost, je pravica do verskega pokopa sestavni del svobode veroizpovedi. (U-I-354/06-13, 8–11)

Vojakom, zapornikom, bolnikom in preostalim osebam, ki jim je otežen dostop do verske oskrbe, mora to zagotoviti država. Omogočiti jim mora individualno ravnanje verske narave (npr. individualno rabo verskih simbolov in obleke, zagotavlja-

nje ustrezne hrane), dostop do knjig z versko vsebino in do duhovnika in izvedbo verskih obredov. Pozitivna dolžnost države je, da v zaporih in v javnih bolnišnicah omogoči uporabo primernih prostorov za kolektivno izpovedovanje vere. (U-I-92/07-23, 92–94; 141–156) Pravica do tovrstne verske duhovne oskrbe pripadnikov vojske in policije je uzakonjena zaradi zaprtosti okolja, opravljanja dela in narave vojaške oziroma policijske službe. Zaprtost okolja bistveno otežuje ali celo onemogoča zlasti kolektivni vidik svobode veroizpovedi (npr. bivanje v posebnih ustanovah zaprtega tipa, omejenost izhodov, krajevna oddaljenost verskega objekta). Narava službe zaradi nekaterih svojih značilnosti (soočenje s posegi v nedotakljivost življenja, soočenje s svojo lastno minljivostjo ipd.) sproža moralne, etične dileme in premisleke, na kakršne odgovarjajo religiozna prepričanja. (167–172)

Cerkve in druge verske skupnosti, ki po tradiciji obstajajo v obliki organiziranih struktur, so v demokratični družbi nepogrešljivi sestavni del pluralizma. To so domače pravne osebe *sui generis*. (U-I-111/04, 27; U-I-107/96, 23; U-I-25/92; Rm-1/02-21, 39) Cerkve in druge verske skupnosti so torej pozitivni sestavni del sodobne ustavnopravne, demokratične in socialne države. Ne glede na vključenost in povezovanje posameznih sestavnih delov Cerkev in drugih verskih skupnosti na mednarodni ravni, jih ni mogoče avtomatično šteti za tuje pravne osebe. Prav tako jih na podlagi (ne)opravljanja splošnokoristne dejavnosti oziroma posameznih del in nalog v javnem interesu ni mogoče vnaprej klasificirati za javnopravne ali zasebnopravne osebe.

Ustavnopravno načelo ločenosti države in verskih skupnosti (URS, 7/1) pomeni nemogućnost Cerkev ali drugih verskih skupnosti, da bi opravljale funkcije, ki so pridržane državi oziroma državnim organom (npr. sklepanje zakonskih zvez, vodenje matičnih knjig, izdajanje javnih listin). Verskih oziroma svetovnonazorskih elementov ni dovoljeno vnašati v delovanje države. Država religije in drugih svetovnih nazorov ne sme niti prevzemati niti zavračati in nobenega od njih v nazorskem smislu podpirati ali ovirati. To načelo uveljavlja avtonomijo Cerkev in drugih verskih skupnosti (t. j. popolne svobode) na svojem lastnem, in to duhovnem področju. Pomeni prepoved vsakršne širitve državnih pristojnosti na zadeve, ki so izključno verske narave ali sodijo v notranje zadeve Cerkev in drugih verskih skupnosti. Tako je prepovedana vzpostavitev državne vere in spodbujanje ali prepovedovanje ideoloških nazorov. Prav tako država ni dolžna podpirati in pospeševati delovanja Cerkev in drugih verskih skupnosti. Dolžna pa je zagotavljati pluralnost, ki je bistvena sestavina demokratične družbe, in enakost posameznikov in Cerkev ter drugih verskih skupnosti. (U-I-92/07-23, 95–104)

Razumevanje ustavnopravnega načela ločenosti države in verskih skupnosti je celovitejše ob navedbi stališč USRS, ki opozarjajo, česa to načelo ne obsega. Ne pomeni namreč omejevanja dejavnosti Cerkev in drugih verskih skupnosti na nekaterih področjih (npr. v karitativni dejavnosti, vzgoji, izobraževanju, zdravstvu, socialnem varstvu, gospodarstvu). Cerkve in druge verske skupnosti lahko te dejavnosti opravljajo pod enakimi pogoji kakor drugi državljani. Prav tako načelo ločenosti države in verskih skupnosti ne preprečuje vključevanja nekaterih institucij Cerkev in drugih verskih skupnosti v razne javne institucije (npr. teoloških

fakultet v univerze). Ker sodobna pravna, demokratična in socialna država dejavno sodeluje s civilno družbo na številnih družbenih področjih in tudi Cerkve in druge verske skupnosti na temelju svojega prepričanja opravljajo naloge na tovrstnih področjih, jih država pri spodbujanju in pospeševanju različnih dejavnosti v družbi ne sme prezreti ali jih celo izločiti. Ustavnopravno načelo ločitve zato ne pomeni ovire za sodelovanje države s Cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi. Državi ne preprečuje, da bi vzpostavila stik s tistimi Cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi, ki opravljajo splošnokoristne dejavnosti, prav tako ne pozitivnih razmerij in oblik sodelovanja ali skupnih prizadevanj, kakršna goji v tem pogledu z drugimi civilnodružbenimi organizacijami. Načelo ne pomeni izključitve vere iz javnega življenja ali potiskanja vere na stranski tir družbe. To bi namreč lahko povzročilo prav nasprotno: diskriminacijo na podlagi vere in zanikanje vrednostne nevtralnosti države. Ne zapoveduje brezbržnosti države do verskih potreb ljudi in ne izključuje vsakršne državne podpore in pomoči Cerkvam in drugim verskim skupnostim. Ni naloga ustavnopravnega načela ločitve države in verskih skupnosti, da varuje državo pred verskimi in drugimi opredelitvami ter njihovimi organizacijami. Države namreč ni treba pred ničimer varovati, če je pravna in demokratična. (95–104)

Ustavnopravno načelo enakopravnosti verskih skupnosti (URS, 7/2) pomeni, da je razlikovanje med Cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi glede posameznega vprašanja dopustno samo pod točno določenimi pogoji. To pomeni, da mora za razlikovanje obstajati razumen, stvaren in v naravi stvari utemeljen razlog. Prav tako je treba zagotoviti, da se ustrezno enakopravno obravnavajo verska in druga svetovnonazorska združenja. Tako je, na primer, nekatere posebne pravice povsem dopustno podeliti le registriranim Cerkvam in drugim verskim skupnostim, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje. Vendar smejo tovrstne izjeme veljati zgolj glede tistih pravic, ki jih svoboda veroizpovedi ne obsega oziroma zahteva in jih načelo ločnosti države in verskih skupnosti ne prepoveduje. Preostalih dodatnih pravic (t. j. ugodnosti oziroma privilegijev), ki jih ustavno zagotovljena svoboda veroizpovedi sama po sebi niti ne zahteva niti ne prepoveduje, pa zakonodajalec ni dolžan zagotoviti vsem Cerkvam in drugim verskim skupnostim. Zaradi omejenosti sredstev, varnosti v pravnem prometu ali česa podobnega sme zakonodajalec naslovnikom dodatnih pravic predpisati posebne pogoje. (U-I-92/07-23, 109–110; 115–124) Ustavnopravno načelo enakopravnosti verskih skupnosti torej ne predpisuje numerične uravnilovke v pravicah med posameznimi Cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi in v njihovem odnosu z državo.

Ustavnopravno načelo svobodnega delovanja verskih skupnosti (URS, 7/2) prepoveduje, da bi država, enota lokalne samouprave ali kak drug oblastni organi Cerkve in druge verske skupnosti silili v kakršnokoli stopnjo notranje demokratičnosti (npr. glede zahtevane volitve organov in odločanja zbora članov ali glede pravil o vodenju in postavljanju duhovnikov). Imenovanje in razreševanje vodstva Cerkve ali druge verske skupnosti je namreč tipično notranja zadeva verske organizacije. Prav tako praviloma ni mogoče sodno izpodbijanje odločitev organov Cerkve ali druge verske skupnosti, ker posega v njihovo avtonomijo. Država ne

sme nastopati kot razsodnik v sporih verske narave. Ustavnopravno načelo svobodnega delovanja verskih skupnosti s tem zagotavlja, da jih zaradi njihove ustavno varovane avtonomije ni dopustno obravnavati enako, kakor se obravnavajo preostale organizacije. Ob tem Cerkve in druge verske skupnosti razpolagajo z vsemi pravicami, ki izhajajo iz splošne svobode združevanja, in so v nekaterih pogledih pravzaprav deležne še višjega varstva. Do tega jih upravičuje narava religioznega delovanja. Podobno velja za politične stranke. Tudi politične stranke uživajo višjo obliko varstva, kakor ga uživajo dejavnosti, ki jih opravljajo kake drugačne organizacije, na primer korporacije za opravljanje pridobitne dejavnosti. (U-I-92/07-23, 115–124)

Za področje državnega finančnega podpiranja Cerkva in drugih verskih skupnosti velja, da je dopustna gmotna podpora vsake registrirane Cerkve ali druge verske skupnosti, ki ustreza opisu splošnokoristne organizacije. Splošnokoristna verska organizacija ima dve prvini. Prva je zavzemanje za duhovnost in človekovo dostojanstvo v zasebnem in javnem življenju in prizadevanje za osmišljanje bivanja na področju verskega življenja (t. j. temeljno oziroma izhodiščno poslanstvo Cerkva in drugih verskih skupnosti). Druga prvina je neposreden širši družbeni prispevek verskih organizacij, kadar s svojimi dejavnostmi presegajo zgolj notranje versko življenje. O tem govorimo takrat, ko poleg svojega temeljnega poslanstva opravljajo verske skupnosti še kulturne, vzgojne, izobraževalne, solidarnostne, karitativne in druge dejavnosti s področja socialne države. Ta prvina mora biti za Cerkve in za druge verske skupnosti prikazana kumulativno s prvo prvino, da je državno finančno podpiranje ustrezno utemeljeno. Drugače pa posamezniki oziroma Cerkve in druge verske skupnosti nimajo pravice zahtevati, naj jim država financira uresničevanje verske svobode. Izjema so seveda posebni položaji, ko je financiranje katerega od vidikov verske dejavnosti v izjemnih okoliščinah nujno, da se posamezniku sploh omogoči izvajanje svobode veroizpovedi (npr. vojaška misija v tujini). Splošno gledano pa je mogoče reči: to, da država financira Cerkve in druge verske skupnosti, samo po sebi ni ustavno nedopustno. Država, skratka, sme zagotavljati podporo verskim organizacijam, vendar ne v nasprotju z načelom ločenosti države in verskih skupnosti. (127–139) V teh dovoljenih primerih državne finančne podpore Cerkvam in drugim verskim skupnostim navadno govorimo o pospeševalni dejavnosti države na področju svobode veroizpovedi, o tako imenovani dodatni ugodnosti, ki jo daje država. Takšna je, na primer, finančna pomoč registriranim Cerkvam in drugim verskim skupnostim za plačilo prispevkov zavarovanca za socialno varnost njihovih uslužbencev. (206) Z državno finančno podporo Cerkvam in drugim verskim skupnostim sodobna pravna, demokratična in socialna država torej varuje in krepi uživanje univerzalne človekove pravice do svobode veroizpovedi. S tem država sledi svojim ustavnim ciljem in vrednotam.

Pri angažiranju duhovnikov oziroma verskih uslužbencev v okviru delovanja državnih, lokalnih samoupravnih in drugih oblastnih organov ter vzgojno-izobraževalnih, socialnovarstvenih, zdravstvenih, kaznovalno-poboljševalnih in drugih javnih zavodov je zagotavljanje denarne odmere Cerkvam in drugim verskim skupnostim za delo, ki ga njihovi duhovniki oziroma verski uslužbenci opravijo z versko

duhovno oskrbo, ustavno povsem dopustno. Državno financiranje za opravljeno delo na primer zaporniških duhovnikov resda ni element človekove pravice do svobode veroizpovedi, hkrati pa tovrstno delo ni v neskladju ustavnopravno zagotovljenim načelom ločitve države in verskih skupnosti. Vendar to velja le, kadar delo zaporniškega duhovnika ne temelji na državni zaposlitvi duhovnika. (141–156) Delovno razmerje duhovnika z državo oziroma drugim oblastnim organom bi namreč zaradi narave podrejenosti pogodbenih strank in njune tesne medsebojne povezanosti pomenilo prevelik poseg v ustavnopravno zagotovljeni načeli svobodnega delovanja verskih skupnosti (zlasti glede njihove samostojnosti in avtonomije) in ločitve države in verskih skupnosti (zlasti glede videza vrednostne nevtralnosti države). Delovno razmerje duhovnika oziroma verskega uslužbenca z državo oziroma drugim oblastnim organom je ustavnopravno sprejemljivo le, kadar je zaradi zaprtosti okolja, opravljanja kakega posebnega dela ali posebne narave službe izvajanje pravice svobode veroizpovedi bistveno oteženo ali celo onemogočeno (npr. pri vojaški misiji v tujini).

V okviru zagotavljanja in izvrševanja pravice do gradnje in uporabe stavb za verske namene je pri usklajevanju potreb in interesov registriranih Cerkev in drugih verskih skupnosti treba upoštevati število pripadnikov registrirane Cerkve ali druge verske skupnosti na območju, za katero velja priprava prostorskega akta. Gradnja nekaterih verskih objektov je način, ki je tradicionalen za izpovedovanje posamezne vere, in kot takšna sestavni del pravice do svobode veroizpovedi. Cerkvam in drugim verskim skupnostim je zato dovoljeno graditi zgradbe, ki ustrezajo njihovemu načinu verskega češčenja ter verskim obredom in običajem. Državni, občinski in drugi oblastni organi morajo zagotoviti, da so Cerkve in druge verske skupnosti vključene v proces sprejemanja prostorskih aktov. Pri tem morajo imeti možnost, izraziti in utemeljiti potrebo po umestitvi verskega objekta v prostor. Pripravljaec prostorskega akta mora izražene in utemeljene potrebe upoštevati in se do njih opredeliti. Državni, občinski in drugi oblastni organi, skratka, ne smejo prezreti potreb Cerkev in drugih verskih skupnosti v zvezi z gradnjo verskih objektov. Ko pristojna javna oblast jemlje na znanje potrebe in interese registriranih Cerkev in drugih verskih skupnosti v zvezi z gradnjo in uporabo stavb za verske namene in se do njih opredeljuje ter si prizadeva za medsebojno uskladitev pri oceni teh potreb, v svoje delovanje še ne prevzema verskih elementov. (U-I-92/07-23, 184–194; U-I-111/04, 29) Tudi dejstvo, da stoji objekt (npr. cerkev) na nekem določenem zemljišču, ki je v skladu s prostorsko zakonodajo namenjeno gradnji verskega objekta, in ima ta objekt tudi zunanja verska obeležja, samo po sebi še ne pomeni posega v tako imenovani negativni vidik svobode vere (U-I-111/04, 33). Vidna in slišna (npr. cerkveno zvonjenje) zaznamovanost krajine z verskimi obeležji in simboli (npr. kapelice ob poteh, križi po vrhovih gora) torej ne pomeni avtomatično protipravnega posega v ustavnopravno zagotovljeno načelo ločenosti države in verskih skupnosti oziroma posega v posameznikovo pravico, ne imeti vere ali izražati drugačno vero.

4. Sklep

Praksa USRS nakazuje, da posamezniki oziroma Cerkve in druge verske skupnosti vero izražajo predvsem prek molitve, verskega pouka, bogoslužja, obredov, ritualov, procesij, verskih simbolov oziroma obeležij (npr. prek gradnje in uporabe cerkva in mošej ter zvonjenja zvonov) in verskih oblačil. Izražanje vere lahko poteka na ožji način, z izvajanjem teh dejanj samih za sebe, ali pa na širši način, z njihovo vpetostjo v socialno, izobraževalno ali kulturno dejavnost. Svoboda izražanja vere mora biti zagotovljena pri vzgoji otrok, v šoli, pri verskem pokopu, v vojski, v policiji, po zaporih in bolnišnicah in pri ustavnopravnem delovanju države. V okviru tega delovanja mora biti izvedena ločitev države in verskih skupnosti, obenem pa zagotovljeni enakopravnost in svoboda delovanja Cerkva in drugih verskih skupnosti. To pa pomeni, da država sodeluje s Cerkvami in z drugimi verskimi skupnostmi (npr. s politiko urejanja prostora) in materialno oziroma finančno podpira njihovo dejavnost, zlasti splošnokoristno. Poleg tega država oblik izražanja vere ne sme prepovedati ali oteževati. Pravic svobode veroizpovedi namreč ni dopuščeno kakorkoli razveljavljati ali omejevati. (URS, 16/2) Dopustne so kvečjemu tiste omejitve, ki so nujne za zavarovanje javne varnosti, reda, zdravja, morale ali drugih človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Določiti jih sme izključno zakon. (U-I-68/98, 12)

Reference

URS – Ustava Republike Slovenije. V: *Uradni list RS*, št. 33/1991; 42/1997; 66/2000; 24/2003; 69/2004; 68/2006.

U-I-25/92. V: *Uradni list RS*, št. 13/1993.

U-I-68/98. V: *Uradni list RS*, št. 101/2001.

U-I-92/07-23. V: *Uradni list RS*, št. 46/2010.

U-I-107/96. V: *Uradni list RS*, št. 41/1997.

U-I-111/04. V: *Uradni list RS*, št. 77/2004.

U-I-92/01. V: *Uradni list RS*, št. 22/2002.

U-I-354/06-13. V: *Uradni list RS*, št. 104/2008.

Rm-1/02-21. V: *Uradni list RS*, št. 118/2003.